

capitulum XIII

- (1) Hoc proelio facto reliquas copias Helvetiorum *ut* (a) consequi posset, pontem in Arari *faciendum* (b) curat atque ita exercitum traducit.

(1a): ut _____. (1b): participium _____ passivi.

- (2) Helvetii repentino eius adventu commoti cum id quod ipsi *diebus viginti* (a) _____ ($\leq$ *facillime*; $<$ *aeger*) _____ (*conficio*, *pqpf.* *ind. act.*), ut flumen _____ (*transeo*, *impf. coni. act.*), illum uno die fecisse _____ (*intellego*, *impf. coni. act.*), legatos ad eum mittunt; _____ (*qui*, *qua*, *quod*) legationis Divico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Helvetiorum fuerat.

(2a): ablativus _____.

- (3) Is ita cum Caesare egit: si pacem populus Romanus cum Helvetiis _____, in eam partem _____ atque ibi _____ Helvetios ubi eos Caesar _____ atque esse _____; sin bello persequi _____, _____ et veteris incommodi populi Romani et pristinae virtutis Helvetiorum.

Divico: “Si pacem populus Romanus nobiscum *facit*, in eam partem *ibimus* atque ibi *erimus* ubi nos tu *constitueris* atque esse *volueris*; si bello nos persequi *perseveras*, *reminiscere*...!”

- (4) Quod _____ (= *subito*, *repente*; $<$ *provideo*) unum pagum _____ (*adorior*, *pqpf. coni. pass.*), cum ii qui flumen transissent suis auxilium ferre non possent, ne ob eam rem aut suae magnopere virtuti _____ aut ipsos _____.

Divico: “...Noli aut tuae virtuti magnopere *tribuere* aut nos *despicere*!”

- (5) Se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis virtute _____ (= *certarent*; $<$ *tendo*) quam dolo aut insidiis _____ (= *uterentur*).

- (6) Quare ne committeret ut is locus ubi constitissent ex _____ ($\leq$ *victoria*) populi Romani et internecone exercitus nomen caperet aut memoriam proderet.